

Filmhandledning: Little Harbour

LILLA FAMILJEN

Originaltitel: Piata lod

Regissör: Iveta Grofova

År: 2017

Tal: Tjeckiskt, Slovakiskt

Text: Svensk

Rekomenderas: fr. 10 år

Produktionsland: Tjeckien, Slovakien

Speltid: 90 min

En filmhandledning av Jonas Jarl

I ett bostadsområde i utkanten av Bratislava bor Jarka, en till åldern liten tjej som tidigt har tvingats att ta hand om sig själv. Hon känner sig mer hemma på gatorna än vad hon gör hemma. Hon lever upp, samlar energi när hon får röra sig fritt samt fylls av sorg och grubblerier när hon vistas i sin hemmiljö. Jarka är ensam och lever sitt, utåt sett, sorgfyllda liv i en fantasi. Jarka lagar sin egen mat, tvättar sina egna kläder samt tar itu med andra svåra familjesituationer. Hon bor tillsammans med sin unga mamma och sin sjuka mormor. Jarkas mamma Lucia är i sinnet fast i tonåren och väljer gång på gång att inte utföra sina uppdrag som förälder. Hon älskar sin dotter, men är oförmögen att ge henne en bra start i livet.

HANDLINGEN

I filmens inledning möter vi Jarka. Hon befinner sig i sin stökiga lägenhet. Hon navigerar sig fram mellan gammalt använt porslin, smutsiga kläder och halvt färdigpackade resväskor. Hennes mamma har somnat på golvet och precis bredvid sitter Irena, Jarkas sjuka mormor, som dagligen tvingas ta livsuppehållande mediciner för sin överlevnad. Jarkas mormor Irena är full av sorg och dessutom är hon även svårt sjuk. Hon är arg, bitter och utför ideligen såväl emotionella utpressningar som verbala hot mot Jarka och Lucia. Det blir tydligt redan från filmens start att Jarka har lärt sig att aldrig vara besvärlig eller ställa till med en scen. Hon accepterar sin roll och gråter eller klagar aldrig. Hon vet sin lott i livet.

Jarkas mamma vaknar upp, verkar stressad, och beger sig snabbt till sina killkompisar. Hon är på ungdomlig jakt efter någonting spännande, som att hon inte vill missa någonting. Hon är ovillig att växa upp och hela hennes beteende liknar en tonårings. Hon speglar sin kropp framför spegeln och väljer minimala åtsittande kläder med glädje och omsorg. Vi får en tydlig bild av att både Jarka och Lucia längtar sig bort. Jarka längtar efter emotionell kontakt, moderskärlek och tillgivenhet medan mamman längtar efter manlig uppskattning samt manliga kärleksstunder. Lucia beger sig till stranden, träffar sina vänner som ger henne bekräftelse. Jarka står bredvid och betraktar den frånvarande mamman med en ledsamhet i sina ögon. Samtidigt utstrålar hon en nyfikenhet, en längtan att få känna sig fri. Jarka vandrar upp på den höga avsatsen till hopptornet samtidigt som de vuxna åskådarna ideligen varnar henne. Hon fortsätter uppåt, fast beslutsam att nå toppen. Hon blickar ut. Kontrasterna framträder, hon är vettskrämd men samtidigt oövervinnerlig. Till sist tar hon steget ut och hoppar ut i det oförutsägbara.

Jarka går senare ut och träffar en kille som är yngre än hon. Han har fångat en igelkott i en låda och verkar vilja leka med Jarka. Kristian är en skör pojke från en välbärgad familj. Han och Jarka bor i samma bostadsområde. Till skillnad från Jarka lever Kristian en överbeskyddande och sträng tillvaro. Han är en outsider, retad av kompisar och tillbringar en stor del av sin vakna tid med att spela datorspel i sitt rum.

Jarkas mormor blir senare sjuk och hamnar på sjukhus. Lucia, Jarkas mor, finns vid Irenes sida. Irene ligger för döden och Lucia gör ett försök till försoning och kärlek då hon försöker stötta sin mamma. Hon är nära att hålla sin mammas hand. Ett tafatt försök till en sista stund av förlåtelse och innerlig kärlek. Försöket misslyckas och den förväntade sorgen byts snart till lättnad och befrielse. Lucia är inte kapabel att varken värna om mänskliga relationer eller att stötta sin dotter. Bete dig inte som ett barn. Om du är ledsen, tänk på något annat. Hon har ändå aldrig tyckt om oss, hon kom inte ens till sjukhuset den dagen du föddes, säger Lucia till Jarka. I samband med Irenas sjukdom och död framträder även ett känslösamt samtal mellan Jarka och Lucia.

- Vi ska segla iväg på ett skepp, bara du och jag. Vi ska tillbringa varje stund tillsammans. Vi är bästa vänner, Jarka
- Ska vi verkligen segla iväg, replikerar Jarka undrande med ett förvånat men samtidigt hoppfullt svar. Är du min bästa vän mamma?

Lucia gråter, släpper sin tuffa fasad och verkar för ett kort ögonblick uppriktigt ledsen för alla mänskliga stunder som hon har försummat. Prioriterat bort. Kontrasterna framträder tydligt då Lucia i nästa scen befinner sig i centrum av en fest. Lättklädda öldrickande män fäster sina blickar på henne och hon lyckas ännu en gång frångå sina moderliga plikter. Lucia verkar vara på väg bort, vilket också bekräftas då hon berättar för Jarka att hon ska åka till Prag i några dagar. Jarka försöker hindra henne, men Lucia har bestämt sig och beger sig till tågstationen. Jarka naturliga instinkt är att följa efter sin mamma. Hon tar sina besparingar och köper en enkel tågbiljett till Prag. Fast besluten att följa sin mamma. På perrongen ser hon en mamma med två bebisar. Jarka passar bebisarna. men ser till sin förvåning att mamman inte alls har gått på toa utan istället står vid ett café och dricker öl med några vänner. Tar en paus från sitt liv som tvillingförälder. När Jarka senare förstår att hon har missat tåget till Prag bestämmer hon sig för att gå iväg med tvillingarna. Handlingen ses som ren och skär kidnappning, men Jarka verkar motivera sin handling med det faktum att deras mamma ändå inte tar hand om dem.

Strax därefter träffar hon Kristian, de beger sig till affären och tillsammans köper de blöjor och mjölkersättning och beger sig till Jarkas mormors övergiva stuga. Där förbereder de sig för ett liv som föräldrar. Naiva och fortfarande små barn, men ändå ansvarsfulla och fulla av framtidstro. De har bildat en ny osannolik familj, hittat ett sätt att fly världen, denna värld, för att istället skapa en ny. Kristian har pengar som han har fått av sina föräldrar och han tar sina faderliga plikter på största allvar. Rädd för ensamhet och mörker tar han sig ändå ut själv i den mörka kvällen för att handla förnödenheter till bebisarna. De lever ett liv tillsammans med bebisarna, de tar hand om dem när de är sjuka, de fixar vardagliga sysslor samt går kvällspromenader vid hamnen. De blickar ut över horisonten, fantiserar om vilket skepp som de vill vara på och verkar drömma om att leva sina liv någon annanstans.

ATT DISKUTERA EFTER FILMEN

Karaktärer

I filmens inledning får vi träffa de viktiga karaktärerna, de som filmen kommer att kretsa kring. Jarka är huvudperson, men andra personer som för handlingen framåt är Lucia, Irena och Kristian.

» Fundera över vad vi får lära oss om de olika karaktärerna. Hur ser de ut? Vilken relation har de till varandra? Vad är det för typ av personer? Fundera på såväl inre som yttre egenskaper.

Äventyr

Little Harbour är historien om ett barns, Jarkas, äventyr. Ett äventyr som präglas av drömmen om att en dag bli den mamma som hon själv aldrig har haft. Att en dag få chansen att uppleva okonstlad kärlek och äkta glädje. Jarka, en 10-årig tjej från utkanten av Bratislava tar oss med på detta äventyr. Hon och hennes vän Kristian ser en dag sin chans att ta på sig sina frånvarande föräldrars roll. De kidnappar två övergivna bebisar vid järnvägsstationen och tar dem till Jarkas mormors övergivna stuga. Detta blir en ny värld, ett tillhåll där barnen tar ansvar och på ett omsorgsfullt sätt bryr sig om sina nära och kära. Regissören Iveta Grofova kastar oss mellan en utopisk fantasivärld och en bister verklighet i ett coming-of-age drama som både är fiktion men samtidigt bygger på sanna händelser. De flesta har förmodligen någon gång fantiserat om att göra oväntade, eller till och tabubelagda eller förbjudna saker. Många är överens om att Jarka stiger över gränsen för vad som kan betraktas som tillåtet eller tolerant när hon faktiskt beslutar sig för att ta hand om de två bebisarna.

» Om en film bygger på sanna händelser så innebär det att en viss del av handlingen har hänt på riktigt. Känns historien trovärdig för er?
» Vad tror ni att Jarka tänkte när hon valde att kidnappa de två små bebisarna? Vad är det som i slutändan gör att Jarka verkligen tar dessa bebisar? Gjorde hon rätt? Kan ni förstå hennes handlande?

Fantasivärld

Regissören skildrar en fantasivärld, som vi alla människor har tagit vår tillflykt till någon gång. Jarka tvingas att växa upp i ett hem där hon tvingas ta ett alltför stort ansvar, vilket leder till att hon skapar en egen värld. Hon tar sin tillflykt till sin mormors gamla övergivna sommarstuga och med sig dit tar hon de två små övergivna bebisarna. Hon tar även med sin yngre kompis som får symbolisera pappans roll i deras familj.

» Om ni någon gång upplever en jobbig tid i ert liv, hur gör ni då för att bryta det? Jarka isolerar sig, drömmer sig bort medan många andra väljer att högljutt protestera och på så sätt försöka förändra. Hur gör ni? Har ni en plats som ni drömmer er bort till?

Trygghet

Enligt FNs barnkonvention ska alla barn få möjligheten att växa upp i trygga hemförhållanden. Rätten att få vara barn lyfts fram som en viktig rättighet för alla barn. Jarkas mamma har i mångt och mycket släppt sin roll som mamma, helt enkelt tappat sin föräldrafunktion, Jarka ser sin mamas hjälplöshet och nonchalans och tar därmed på sig ett stort vuxenansvar. Jarka verkar bearbeta dessa åtaganden genom tystnad, men vi kan ana att hon mår dåligt över det. Alla barn behöver en vuxen person i sin närhet som de kan sätta sin tillit till. Om föräldrarna sviktar i sin föräldraroll så hotas barnets trygghet och chans att få växa upp i ett omsorgsfullt hem.

Socialstyrelsen i Sverige har, på uppdrag av regeringen, lett en utredning som syftar till att ta reda på hur många barn i Sverige som tar ett för stort vuxenansvar. Barn som tvingas ta ett föräldraansvar hemma är en dold grupp i Sverige och för första gången har forskare gjort en kartläggning av problemet. Resultaten visar att 7 procent av de tillfrågade tonåringarna tar ett alldeles för stort omsorgsansvar hemma. Vi har en föreställning om att vi har ett så pass väl utbyggt välfärdssystem att barn inte ska behöva bli vuxna och ta vuxenansvar i familjen även när det är allvarliga svårigheter, men utredningen visar på motsatsen för många barn.

» Vad tänker ni om att många barn i Sverige tvingas hjälpa till mycket hemma? Att hjälpa till är bra, men var går egentligen gränsen? Hur kan vi göra för att hjälpa dessa barn?

Känslor

Alla filmer som finns har som avsikt att förmedla en eller flera specifika känslor till betraktaren. Filmskaparen har som intention att anpassa budskapet till sin målgrupp för att på så sätt väcka de sanna känslorna hos mottagaren. Känslor förmedlas överallt och med hjälp av sin kamera kan filmskaparen skapa uttryck samt förmedla känslor till publiken. Oavsett vilken genre som en film tillhör kan det vara olika känslor. Alltifrån sorg, rädsla, glädje, skräck till lust, glädje och romantik kan ses som exempel på olika känslor.

» Vilka känslor får du när du tittar på Little Harbour?
» Vad tror ni att regissören vill förmedla med denna film?

